

Viittomakielten lautakunnan kommentti suomalaisen viittomakielen uhanalaisuuden arviointia koskevaan keskusteluun

Viittomakielten lautakunta on pannut merkille keskustelun, jota on käyty siitä, millaisin kriteerein suomalaisen viittomakielen voidaan katsoa olevan uhanalainen (ks. [Jantunen 2023](#); [Jokinen & muut 2024](#)).

Lautakunta toivoo, että suomalaisen viittomakielen tilanteesta voidaan keskustella avoimesti ja monipuolisesti. Kielen tilanteen arviointiin liittyy aina kieli-ideologisia kysymyksiä, kuten kuka on viittomakielinen ja kenellä siitä on oikeus päättää? Tästä syystä on erittäin tärkeää, että arvioinnin tekemiseen liittyvät hyvät ja huonot puolet tulevat avoimesti esille. Samalla viittomakielten lautakunta tähdentää olevansa yhä edelleen huolestunut viittomakieliseksi kasvamisen haasteista tämän päivän Suomessa. Viittomakielen omaksumista vaikeuttaa kielen opetuksen, kieliympäristöjen sekä kielellisten roolimallien ja kontaktien puute lasten ja nuorten arjessa. Huoli kielestä oli myös yksi tärkeimmistä taustatekijöistä, minkä vuoksi viittomakielten lautakunta ryhtyi edistämään prosessia, jonka myötä suomalaisen viittomakielen tilannetta arvioitaisiin Unescon uhanalaisten kielten arviointiin luotujen kriteerien mukaisesti (ks. [kokous 14.12.2015](#)).

Lautakunta haluaa myös tuoda esille joitakin suoranaisia väärinkäsityksiä, joita keskustelussa on ilmennyt. Jantunen väittää, että suomalainen viittomakieli olisi jo saanut Unescolta uhanalaisuusasteen arvioinnin, mutta kuten Jokinen & muut (2024) toteavat, tämä ei pidä paikkaansa. Jantunen sanoo myös, että päätös suomalaisen viittomakielen tilanteen arvioinnista tehtiin rajatussa työryhmässä ilman yhteyttä akateemiseen yhteisöön. Viittomakielten lautakunta haluaa painottaa, että se tiedottaa toiminnastaan avoimesti: kaikki kokouspöytäkirjat ovat [julkisesti tarjolla verkossa](#). Vuosina 2015–2018, kun suomalaisen viittomakielen tilannetta käsiteltiin, pöytäkirjat laadittiin suomeksi, ruotsiksi ja suomalaisella viittomakielellä (ks. suomenkielisten pöytäkirjojen [otteet vuosilta 2015–2023](#)). Niiden lisäksi laadittiin kokousyhteenveto suomalaisella tai suomenruotsalaisella viittomakielellä. Huomionarvoista on myös se, että ajanjaksona, jolloin suomalaisen viittomakielen tilannetta käsiteltiin, lautakunnassa oli jäseniä, jotka joko kuuluivat akateemiseen yhteisöön tai heillä oli siihen suora kytkös.

Jäsenet viittomakielten lautakuntaan valitaan siten, että kotoperäisiä viittomakieliä koskevat eri osaamisalueet tulevat mahdollisimman laajasti edustetuiksi. Valintaa tehdessä huomioidaan muun muassa suomalainen ja suomenruotsalainen viittomakieli, kuurosokeat, eri ammatti- ja koulutusalat, viittomakieliset mediat, akateeminen tutkimus ja maantieteellisesti Suomen eri alueet. Kotimaisten kielten keskuksen [kielilautakunnat](#) ovat neutraaleja toimijoita, jotka eivät aja minkään yksittäisen yliopiston, tutkimuslaitoksen tai järjestön asiaa. Niiden toimikausi on kolmivuotinen.

Viittomakielten lautakunta

Viittomakielten lautakunta kannustaa kielenkäyttäjiä ottamaan rohkeasti yhteyttä lautakuntaan ja ilmaisemaan näkemyksiään sekä osallistumaan keskusteluihin, joissa käsitellään maamme viittomakieliä koskevia, tärkeitä ja ajankohtaisia aiheita. Toivomme, että jatkokeskustelu suomalaisen viittomakielen tilanteesta herättää paljon kiinnostusta niin akateemisissa piireissä kuin myös laajemmin viittomakielisten keskuudessa.

21.3.2024

Viittomakielten lautakunta

Sanna Paasonen, puheenjohtaja
Mari Virtanen, varapuheenjohtaja
Janne Kankkonen
Pekka Pasanen
Lena Wenman
Elin Westerlund

